

O GAP YEAR

BROSZURA DLA

SZKÓŁ WYŻSZYCH

PRZYGOTOWANA PRZEZ



WWW: <https://rokwbok.pl>

Facebook: <https://fb.com/rokwbokpl>

Instagram: <https://instagram.com/rokwbokpl>

SPIS TREŚCI

Słowo wstępu	3
Co to jest gap year?	4
Gap year za granicą	5
Korzyści gap year	6
Dla młodzieży	6
Dla uczelni	7
Gap year, a studia	9
Gap year, a zagraniczne uniwersytety	9
Deferral policy w Polsce	10



SŁOWO WSTĘPU

Szanowny Czytelniku,

Nazywam się Beniamin Strzelecki i jestem twórcą Rok w Bok, pierwszej strony internetowej na temat gap year (roku przerwy) w języku polskim. Po ukończeniu liceum zdecydowałem się opóźnić rozpoczęcie studiów i wziąć rok przerwy. Po spędzeniu jednego semestru w Stanach Zjednoczonych na programie dla młodych przedsiębiorców, wróciłem do Polski i zdecydowałem się promować ideę gap year w Polsce.

Niniejszy dokument został przygotowany z myślą o przedstawicielach szkół wyższych, studentach oraz innych osobach, którym bliski jest los młodego pokolenia w Polsce. Jednym z moich celów jest przełamanie stereotypu, że po wzięciu roku przerwy młodzi ludzie nie wracają na studia. Dane pokazują, że jest wręcz przeciwnie. Poniżej przedstawiam te i inne informacje na temat gap year, w tym korzyści dla młodych ludzi i uczelni. Warto zaznaczyć, że wiele z najlepszych uniwersytetów na świecie, w tym Harvard i Princeton, wspierają decyzje swoich studentów o wzięciu gap year.

W końcowej części tego dokumentu opisuję rozwiązania instytucjonalne istniejące za granicą, które pomagają uczniom w wzięciu gap year. Proponuję również jak możemy wprowadzić podobne możliwości dla studentów w Polsce.

Życzę przyjemnej lektury,

Beniamin Strzelecki
Założyciel Rok w Bok



CO TO JEST GAP YEAR?

W bezpośrednim tłumaczeniu z języka angielskiego, *gap year* to *rok przerwy*. Tego terminu używa się w odniesieniu do roku przerwy w karierze, a w tym dokumencie korzystam z niego odnosząc się do roku przerwy między ukończeniem liceum/technikum, a rozpoczęciem studiów.

Idea *gap year* powstała w latach 60. XX wieku. Początkowo *gap year* brali młodzi ludzie z Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych, którzy wybierali się do Indii w poszukiwaniu bardziej uduchowionego stylu życia. Niedługo potem w Wielkiej Brytanii powstały pierwsze organizacje oferujące absolwentom liceum wyjazdy na rok wolontariatu przed rozpoczęciem studiów.¹ W ciągu ostatnich kilku lat *gap year* przeżywa prawdziwy boom na całym świecie ze względu na coraz lepsze możliwości komunikacji oraz niższe ceny podróży.

W Polsce najbliższy do *gap year* jest rok dziekański. Główna różnica polega na tym, że w wielu krajach *gap year* można wziąć zarówno przed rozpoczęciem studiów, jak i w trakcie studiów, a rok dziekański dostępny jest najwcześniej po pierwszym roku studiów.

Mimo że fraza *gap year* na dobre zadomowiła się w słowniku, jest one dla wielu osób kontrowersyjna. *Gap* to *przerwa* – to słownictwo może implikować, że taki rok to dziura w karierze, coś z czego należy się tłumaczyć. Ze względu na wiele zalet oraz ogromny wpływ takiego okresu na życie, coraz popularniejsze stają się inne nazwy, na przykład:

- Bridge year – rok-most – nacisk jest położony na rolę, jaką ten rok odgrywa przy przejściu z jednego etapu życia do drugiego
- Foundation year – rok-fundament – podkreśla się wagę tego okresu przy budowaniu przyszłych doświadczeń

W tym dokumencie korzystam zamiennie nazw *gap year* i *rok przerwy* ze względu na popularność tych pojęć, ale zdecydowanie dystansuję od rozumienia *gap* jako *dziury*.

¹ "The History of the Gap Year", Macca Sherifi, <https://www.gapyear.com/articles/features/the-history-of-the-gap-year>



Jeżeli chodzi o wybór zajęć na czas gap year to ograniczeniem jest tylko wyobraźnia. Do najpopularniejszych wyborów należą:

- Wolontariat w kraju i za granicą
- Praca lub staże, w tym takie przygotowujące do przyszłego kierunku studiów
- Au pair – zajmowanie się dziećmi rodziny goszczącej za granicą w zamian za zakwaterowanie, wyżywienie i kieszonkowe
- Podróżowanie, w tym autostopem
- Zakładanie własnego biznesu
- Nauka w celu poprawienia wyników z matury bądź lepszego przygotowania do studiów

GAP YEAR ZA GRANICĄ

Idea roku wywodzi się z Wielkiej Brytanii, ale na dobre zagościła już w wielu krajach. Na przykład w Turcji, Norwegii czy Danii przeszło 50% absolwentów liceum bierze rok przerwy przed rozpoczęciem studiów². W Wielkiej Brytanii, w 2007, ten odsetek wyniósł przeszło 7%³. Ponadto wiele rządów finansuje programy dla młodzieży na czas gap year:

- W Stanach Zjednoczonych młodzież może być wolontariuszem w innym miejscu na terenie kraju w ramach AmeriCorps,
- We Francji istnieje możliwość pracy na rzecz społeczeństwa pod egidą Service Civique.
- W Izraelu absolwenci liceum mogą odbyć roczny wolontariat (*shnat sharut*) lub szkolenie przywódcze (*mechina*) przed rozpoczęciem służby w armii (która jest obowiązkowa).

Obywatele Unii Europejskiej w wieku 18-30 lat mają możliwość wzięcia udziału w długoterminowym (10-12 miesięcy) wolontariacie w wybranym kraju UE w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności (dawniej European Voluntary Service). Koszty takiego wyjazdu są w pełni pokryte przez fundusz Erasmus+ i jest to jeden z najpopularniejszych wyborów młodych ludzi na czas gap year.

² "Gap Year Data & Benefits", <https://gapyearassociation.org/data-benefits.php>

³ "The Complete Guide to the Gap Year", Kristin White



KORZYŚCI GAP YEAR

DLA MŁODZIEŻY

Rozwój osobisty

Jak pokazują badania, wyzwania napotymane w trakcie roku przerwy prowadzą do umocnienia charakteru. Spośród osób, które wzięły udział w ankiecie AGA, ponad 95% wskazało, że wzięcie gap year pozwoliło im na refleksję nad samym sobą, rozwój osobisty, a także pozwoliło im dojrzeć oraz zwiększyć poczucie pewności siebie.⁴

Ponadto jeżeli osoba w trakcie roku przerwy ma szansę na kontakty z osobami z innych kultur oraz udział w wolontariacie, nabywa ona świadomość bycia obywatelem świata oraz staje się bardziej odpowiedzialna za otaczające ją środowisko. Te zmiany są kluczowe w rozwijaniu umiejętności interpersonalnych, tak ważnych na współczesnym rynku pracy. Przeszło 80% ankietowanych odpowiedziało, że gap year pobudził ich zainteresowanie innymi miejscami i kulturami, pomógł lepiej zrozumieć inne kultury, utwierdził w przekonaniu, że prawa człowieka są istotne oraz zainspirował, aby być aktywniej działać na rzecz lokalnej społeczności.⁵ W rezultacie, osoby takie chętniej angażują się społecznie po powrocie do ojczyzny.

Młodzi ludzie zazwyczaj planują swój rok przerwy samodzielnie, wykazując się zdolnościami organizacyjnymi oraz przywódczymi. Taka inicjatywa buduje ich pewność siebie i powoduje, że chętniej stawiają czoła nowym wyzwaniom, a na dłuższą metę, stają się liderami.

Rozwój zawodowy

Dla młodych ludzi doświadczenie nabyte w trakcie gap year odgrywa ważną rolę w rozwoju ich kariery. Po pierwsze w trakcie roku przerwy młodzi ludzie nabywają umiejętności przydatne im później w pracy (84%). Po drugie to, co robią, wpływa na

⁴ "Raport on Gap Year Alumni", Nina Hoe, <https://gapyearassociation.org/assets/2015%20NAS%20Report.pdf>

⁵ Ibid.



wybór ich ścieżki kariery w przyszłości (77%).⁶ Z jednej strony, gapyearowicze mają szansę sprawdzić się w nowych dziedzinach i odnaleźć to, co lubią, a z drugiej strony, wykluczyć ze swoich planów te zajęcia, z którymi mieli negatywne doświadczenia w trakcie trwania roku przerwy. Dzięki temu bardziej świadomie niż absolwenci liceów wybierają kierunek studiów lub branżę.

DLA UCZELNI

Stabilniejsza kariera studenta

Mimo, że osoby biorące gap year są beneficjentami tego roku, to nie są jedynymi czerpiącymi korzyści. Również uczelnie, a w szerszym kontekście otoczenie młodych osób, zyskują. Po wzięciu roku przerwy nastolatkom często mogą bardziej świadomie podjąć decyzję dotyczącą kierunku studiów i mają więcej determinacji do nauki, również dlatego że są wypoczęci. Dzięki temu, zmniejsza się szansa, że taki student zmieni kierunek, przerwie bądź rzuci studia. To ostatecznie przekłada się na bardziej stabilną sytuację dla uczelni i uniknięcie strat finansowych związanych z utraceniem studenta.

Rok przerwy i podróże pozwalają studentowi zdać sobie sprawę z możliwości dostępnych dla młodzieży, takich jak przystępne ceny podróżowania, możliwości pracy i stażu w innych krajach UE oraz wyjazdy na wolontariat z organizacjami takimi jak AIESEC i Europejski Korpus Solidarności. Takie zaangażowanie może przełożyć się później na bardziej aktywne poszukiwanie oraz wykorzystanie możliwości dostępnych na uczelni, na przykład koła studenckie, wydarzenia i programy. Wówczas wyższe zaangażowanie studentów przełoży się na otrzymanie zewnętrznych dofinansowań na uniwersyteckie inicjatywy w kolejnych latach.

Zatrudnialność i przedsiębiorczość

W 2013 roku, 39,1% osób w Polsce w wieku od 30 do 34 lat miało wykształcenie wyższe. Oznacza to, że tytuł licencjata, magistra bądź inżyniera staje się normą, a przestaje być wyróżniający. Ze względu na to oraz zmieniający się rynek pracy, pracodawcy skupiają się na nowych umiejętnościach, takich jak zdolność do pracy w

⁶ "Raport on Gap Year Alumni"



zespole, podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów oraz komunikacja.⁷ Jeżeli nastolatek samodzielnie planuje rok swojego życia, a następnie realizuje ten plan, zdobywa wiele z wyżej wymienionych umiejętności oraz wpis w resume, który wyróżni go na tle rówieśników. Warto dodać, że wiele z możliwości wyjazdu na czas gap year takich jak programy AIESEC czy Wolontariat Europejski są już dobrze rozpoznawane i szanowane przez pracodawców. Z kolei zatrudnialność jest jednym z czynników branych pod uwagę przy tworzeniu rankingu szkół wyższych, więc poprawa wyników w tym aspekcie przyniosłaby dla uczelni wiele korzyści.

Z drugiej strony, młodzi ludzie, którzy muszą poradzić sobie w świecie już w wieku 19 lat, mają stosunkowo większą świadomość rynku pracy. Dzięki temu będą bardziej świadomie myśleć o swojej przyszłej karierze. Może to ich zachęcić do tworzenia własnych biznesów, więc uczelnia będzie mogła pochwalić się większą liczbą start-upów rozpoczynanych przez jej studentów.

Umiejdzynarodowienie

Student, który spędził rok przerwy za granicą z dużym prawdopodobieństwem będzie zainteresowany podobnym wyjazdem w przyszłości. Ze względu na to, będzie zaangażowany w programy takie jak wymiany Erasmus lub organizacje studenckie, na przykład AIESEC, wpływając pozytywnie na ogólnie postrzegane umiejdzynarodowienie uczelni.

⁷ "The 10 Skills Employers Most Want In 20-Something Employees", Susan Adams, <https://www.forbes.com/sites/susanadams/2013/10/11/the-10-skills-employers-most-want-in-20-something-employees/>



GAP YEAR, A STUDIA

Jak zostało wcześniej wskazane, gap year ma wiele korzyści. Pytanie brzmi “Co potem?” Jeden z najpopularniejszych zarzutów wobec gap year to, że młodzi ludzie później nie kontynuują studiów lub kariery. Jednak nie znajduje on pokrycia w faktach, ponieważ badania Gap Year Association pokazują, że 90% gapyearowiczów idzie na studia bezpośrednio po ukończeniu roku przerwy⁸. Co więcej, ze statystyk, które przeprowadził Bob Clagett (były kierownik działu rekrutacji w Middlebury College oraz pracownik działu rekrutacji na Harvardzie i University of North Caroline, Chapel Hill) wynika, że studenci po gap year prawie zawsze osiągają lepsze wyniki w nauce niż ich rówieśnicy, którzy nie wzięli roku przerwy⁹. W swoich badaniach użył danych otrzymanych podczas procesu aplikacyjnego, aby przewidzieć wyniki, które studenci otrzymają w trakcie czterech lat trwania studiów. W porównaniu do przewidywanych wyników, studenci po gap year znacznie prześcignęli w rówieśników, którzy nie wzięli roku przerwy.

GAP YEAR, A ZAGRANICZNE UNIwersYTETY

Szkoły wyższe w wielu krajach, w tym w Stanach Zjednoczonych oraz w Wielkiej Brytanii, mają tzw. “deferral policy”, czyli pozwalają przyjętym studentom na wzięcie roku przerwy przed rozpoczęciem studiów z zachowaniem ich miejsca. Jest to swego rodzaju rok dziekański, ale przed rozpoczęciem studiów (choć uczniowie nie zachowują korzyści takich jak legitymacja studencka). Aż 8 z 10 najlepszych uniwersytetów na świecie według Shanghai Ranking¹⁰ daje taką możliwość. Niektóre uczelnie posunęły się nawet o krok dalej. Princeton University i Tufts University stworzyły własne, w pełni sponsorowane programy gap year dla zaakceptowanych studentów, a szkoły wyższe takie jak Florida State University oferują stypendia dla zaakceptowanych studentów, którzy biorą udział w zewnętrznych programach¹¹. Jednym z czołowych adwokatów gap year jest William

⁸ “Raport on Gap Year Alumni” by Nina Hoe, <https://gapyearassociation.org/assets/2015%20NAS%20Report.pdf>

⁹ “Gap Year Data & Benefits”, <https://gapyearassociation.org/data-benefits.php>

¹⁰ “Academic Ranking of World Universities”, <http://www.shanghairanking.com>

¹¹ “10 Forward-Thinking Colleges that Offer Gap Year Programs” by Danielle Desimone, <https://www.goabroad.com/articles/gap-year/colleges-that-offer-gap-year-programs>



Fitzsimmons, kierownik działu rekrutacji na Harvardzie, a list gratulacyjny z tej uczelni zawiera zdanie “Co roku niektórzy z przyjętych studentów decydują się na opóźnienie rozpoczęcia studiów i dzięki temu przeżywają wiele zróżnicowanych oraz dających satysfakcję doświadczeń. Jeżeli chcesz opóźnić rozpoczęcie studiów, podziel się proszę z nami Twoimi planami.”¹²

Warto przeczytać artykuł [“Should I Take Time Off?”](#) na temat gap year na stronie Harvarda.

Jak konkretnie wygląda proces opóźnienia rozpoczęcia studiów?

1. Aplikant zostaje przyjęty na studia.
2. Przyszły student składa podanie z przedstawieniem swoich planów na czas gap year.
3. Uczelnia akceptuje podanie, prosi studenta o wyjaśnienie/sprecyzowanie swoich planów lub odrzuca prośbę.
 - W przypadku pozytywnej odpowiedzi, stypendia oparte o wyniki ucznia zazwyczaj zostają zachowane.

Co ważne, zaakceptowany student w trakcie swojego gap year nie może aplikować na inne uczelnie – jeżeli się na to zdecyduje, jego oferta rozpoczęcia studiów na danej uczelni zostaje bezpowrotnie odwołana. Ten system zniechęca kandydatów na studia od ponownego składania aplikacji, ponieważ ryzykują, że nie będą mieli miejsca na żadnej uczelni.

DEFERRAL POLICY W POLSCE

Póki co, żaden z polskich uniwersytetów nie oferuje przyjętym studentom możliwości opóźnienia rozpoczęcia studiów. Obecnie proces rekrutacji jest określany przez przepisy krajowe oraz uczelniane, ale żadne z nich nie omawiają tej idei. Jak wprowadzenie takiego mechanizmu mogłoby wyglądać w polskich warunkach?

Jako przykład podajemy terminarz aplikacji Politechniki Warszawskiej przy aplikacji na studia I stopnia w roku szkolnym 2018/2019. Dodane propozycje są pogrubione.

¹² “The Complete Guide to the Gap Year”, Kristin White, tłumaczenie własne

Termin	Czego dotyczy
5 lipca	Koniec zapisów, wnoszenia opłaty rekrutacyjnej, dokonywania korekt w IKR, dostarczania zaświadczeń laureatów i finalistów olimpiad
11 lipca	Ogłoszenie wyników I tury kwalifikacji
15 lipca	Ostateczny termin składania podań o opóźnienie rozpoczęcia studiów dla I tury
17 lipca	Ostateczny termin składania dokumentów zakwalifikowanych w I turze Ostateczny termin deklaracji chęci udziału w II turze kwalifikacji
18 lipca	Ogłoszenie wyników rozpatrzenia podań o wzięcie roku przerwy (na miejsca zaakceptowanych podań automatycznie zostają przyjęci studenci w II turze) Ogłoszenie wyników II tury kwalifikacji
20 lipca	Ostateczny termin składania podań o opóźnienie rozpoczęcia studiów dla II tury Ostateczny termin składania dokumentów zakwalifikowanych w II turze Ostateczny termin deklaracji chęci udziału w III turze kwalifikacji Ogłoszenie wyników podań
23 lipca	Ogłoszenie wyników rozpatrzenia podań o wzięcie roku przerwy (na miejsca zaakceptowanych podań automatycznie zostają przyjęci studenci w III turze) Ogłoszenie wyników III tury kwalifikacyjnej

Przyjęci aplikanci zostaną automatycznie wpisani na listę studentów w kolejnym roku akademickim.

Jak widać, możliwe jest wprowadzenie ORS (opóźnienie rozpoczęcia studiów) na polskich uczelniach bez znaczącej interferencji w obecny system kwalifikacji. Zostanie również zachowana przewidywalność liczby studentów. Dodatkowym obciążeniem po stronie uczelni byłaby konieczność wyznaczenia osób do weryfikacji podań o rok przerwy. W Stanach Zjednoczonych takie podanie składa około 5% zaakceptowanych studentów, a w Wielkiej Brytanii około 7%. W związku z tym, że idea ta jest mało popularna w Polsce, można zakładać, że u nas ta liczba będzie jeszcze mniejsza.

Podstawowym celem tego mechanizmu jest pozwolenie młodym osobom na wykorzystanie roku przerwy do maksimum. Zwłaszcza w Polsce, gdzie progi punktowe wymagane do przyjęcia na studia zmieniają się co roku, nastolatek może martwić się o przyjęcie na studia w roku kolejnym. Z drugiej strony, nie będzie musiał przerywać pracy, podróży lub wolontariatu, aby dostarczyć potrzebne dokumenty.



Co ważne, zaakceptowany aplikant, który opóźnia rozpoczęcie studiów nie otrzymuje statusu studenta, w związku z czym nie przysługują mu ulgi z tego tytułu. Zapobiega to nadużywaniu tej możliwości przez osoby, które nie są tak naprawdę zainteresowane rozpoczęciem studiów.

Czy jesteś zainteresowany/na dalszą rozmową na ten temat? Chcesz wprowadzić system ORS (opóźnienia rozpoczęcia studiów) na Twojej uczelni?

Napisz do mnie na adres beniamin@rokwbok.pl lub zadzwoń +48 505 367 910.